

עדות אחרונה מתקיימת בעד אחד

כבר נתבאר בתחילת המסכת, שאשה שקינא לה בעלה ונסתרה, ולאחר מכן העיד עליה עד אחד בלבד שנטמאה, הוא נאמן, לאוסרה לבעלה ולהפסידה כתובתה, ואין האשה שותה את מים המרים.

ומבואר במשנתנו, שבאמת מצד הסברא, היה ראוי שלא להאמין עד אחד לעדות זאת. שכן אם עדות ראשונה, היא עדות על הסתירה, שאינה מועילה לאסור את האשה לעולם, אלא רק עד שתשתה, בכל זאת צריכים אנו לשני עדים [כדעת רבי יהושע], כל שכן לעדות אחרונה, היא עדות טומאה שאחר סתירה, שמועילה לאוסרה לעולם, שנהיה צריכים לשני עדים.

ומכל מקום באמת עד אחד נאמן בעדות זאת, שנאמר, "וְשָׁכַב אִישׁ אֶתֶּה שְׁכֶבֶת זָרַע וְנִגְעַל מַעֲיָנִי אִישָׁה וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ" (במדבר ה' י"ג), וכל מקום שנאמר "עד", הכוונה לשנים, [עד שיאמר בפירוש "עד אחד"], ואם כן, כוונת הכתוב, שאפילו אין בדבר שני עדים, אלא עד אחד, הוא נאמן לאוסרה, כשלא היה הדבר באונס.

ומבואר במשנתנו, שלא רק עד כשר נאמן לעדות זו לאוסרה לבעלה ולהפסידה כתובתה, אלא אפילו עבד ואפילו שפחה נאמנים עליה, לאוסרה לבעלה, ולהפסידה כתובתה.

וחמותה, ובת חמותה, וצרתה, ויבמתה [אשת אחי בעלה], ובת בעלה [מאשה אחרת], אף על פי שהן שונאות אותה¹, וחשודות לפוסלה, נאמנות לעדות זו, לאוסרה לבעלה, ושוב לא תשתה את המים, אבל להפסידה כתובתה אין נאמנות.

עדות ראשונה מתקיימת בשני עדים

כבר נתבאר, שלדעת רבי יהושע, אין האשה שותה מים המרים, אלא כשיהיו שני עדים שנסתרה עם מי שקינא לה בעלה ממנו.

ושנינו, שבאמת מצד הסברא, היה ראוי להשקותה אף כשיעיד עד אחד על כך שנסתרה. שכן אם עדות אחרונה, היא עדות על טומאה שאחר קינוי וסתירה, שמועילה לאסור את האשה לעולם, די בעד אחד, כפי שנתבאר לעיל, כל שכן לעדות ראשונה, היא עדות סתירה, שתועיל להשקותה אף בעד אחד.

ומכל מקום, באמת עד אחד אינו נאמן בעדות סתירה, ואינה שותה אלא כשיעידו על כך שני עדים, שנאמר בעדות טומאה מיעוט, "וְשָׁכַב אִישׁ אֶתֶה שְׁכֶבֶת זָרַע וְנִגְעַל מַעֲיָנִי אִישָׁה וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ" (במדבר ה' י"ג), דווקא "בָּהּ", כלומר בעדות זו, עד אחד נאמן, אבל בעדות סתירה, אין אחד נאמן.

עדות טומאה בעלמא מתקיימת בשני עדים

אשה שלא קינא לה בעלה ונסתרה, אינה נאסרת לבעלה בעדות של טומאה

¹ אף היא כצרתה, ושונאתה, שדואגת הימנה שסופה להיות צרתה, אם ימות בעלה בלא בנין, תתייבם לבעלה. [רש"י].

² וביבמות מפרש טעמא, אמאי סנו לה, ואינו נאמנות לה לשום עדות שהיא לרעתה. [רש"י].

מסכת סוטה

פרק שישי מי שקינא

דף ל"א

כתבו התוס': פרק זה, היה הגון שיהא שני ומעורב בפרק ראשון, לאחר אותה ב"א ד"אלו אסורות לאכול בתרומה", ואחר כך היה לו לשנות "כיצד עושה לה", וכל הסדר. אבל תימה, שלאחר ששנה שבדקוה המים, הוא חוזר לקינוי.

שמע מעוף הפורח או שנשא ונתנו בה מוזרות בלבנה

לפי מה שפירש רש"י את משנתנו, רבי אליעזר ורבי יהושע, אמרו כל אחד דין בענין אחר.

עיקר דברי רבי אליעזר, הם מה שכבר נתבאר בתחילת המסכת, שלדעתו, אשה שקינא לה בעלה כדין, [בפני שני עדים], מעתה היא נאסרת בסתירה, גם בלא שיעידו על הסתירה שני עדים, ולכן אפילו שמע שנסתרה מעוף הפורח באוויר, [זהו משל לעדות כלשהי], אשתו נאסרת עליו עד שישקנה, ואם אינו רוצה להשקותה, יוציא, ויתן כתובה.

ועיקר דברי רבי יהושע ללמד דבר אחר, והוא, שיש נשים שלא נאסרו לבעליהם על פי דין, [כגון אשה שקינא לה בעלה, ונסתרה בלא שיהא עדות על הסתירה, שלדעתו אינה נאסרת לבעלה, כי היא נידונית כמי שלא נסתרה], ואף על פי כן מכוער הדבר שישהה עם בעלן, ולכן מצווה על הבעל לגרשן, כגון שהתפרסמה פריצותן, עד שנשא ונתנו בהן הנשים, המוזרות [=טווח] לאור הלבנה², ומכל מקום כיוון, שאינן אסורות על פי דין, יש להן כתובה.

ותוס' פירשו שרבי אליעזר ורבי יהושע דברו באותו עניין, ולדעת שניהם, מאחר שקינא האיש לאשתו, מעתה, אפילו לא נסתרה, ולא נאסרה עליו מעיקר הדין, אם נתפרסמה פריצותה, מצווה עליו לגרשה³, כי מכוער הדבר שישהה עמה, אלא שנחלקו מה מידת הידיעה העושה את נישואיהם למכוערים. רבי אליעזר אומר, אפילו שמע על פריצותה מעוף הפורח באוויר, מצווה עליו לגרשה. ורבי יהושע אומר רק אם נשא ונתנו בפריצותה הנשים המוזרות בלבנה, מכוער הדבר שישהה עמה, ומצווה עליו לגרשה. ומכל מקום, כיוון שלא נאסרה האשה מחמת שמועה זו, לא הפסידה את כתובתה.

² דהא אפילו מיא תו לא בדקי לה, כדתניא בפרק קמא, וטהורה היא, ולא שישא ויתנו בה מוזרות בלבנה. [רש"י].

³ ובענין זה מצוה לגרשה, דאפילו לבית הלל, [דאמר אפילו אם] הקדיחה תבשילו, היינו רשות, מיהו מצוה ליכא אלא בכי האי גוונא, ואם מקיימה דומה לאדם שנפל זבוב לתוך תמחוי, שמוצצו ואוכלו, ולבית שמאי חובה, הואיל וקינא לה, רגלים לדבר. [תוס'].

[=זנות], אלא כשיעידו על כך שני עדים.

וענין זה למד בגזרה שווה, שנאמר באשה מקלקלת "דבר", "כי יקח איש אשה
ובעלה וקנה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר פריית ונתן בגדה
ושלחה מביתו" (דברים כ"ד א'), וכן נאמר "דבר" בעדות דיני נפשות, "לא יקום עד אחד
באיש לכל עלון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים
יקום דבר" (דברים י"ט ט"ו), ויש ללמוד בגזרה שווה, שכשם שבדיני נפשות אין
מקבלים עדות אלא של שנים או יותר, כך אין מקבלים עדות טומאה של אשה
אלא בשנים או יותר.

ורק לענין עדות טומאה שאחרי קינוי וסתירה עד אחד נאמן, משום שרגלים לדבר.

עד אחד אומר נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת

נתבאר, שאשה שקינא לה בעלה ונסתרה, ולאחר מכן העיד עליה עד אחד בלבד
שנטמאת, האמינה אותו תורה, לאסור את האשה לבעלה ולהפסידה כתובתה,
ואין האשה שותה את מים המרים.

והנה, כלל אמר עולא, כל מקום שהאמינה תורה עד אחד, הרי כאן שנים,
ומעתה, אם יבוא עד אחד להכחיש את הראשון, אין בדבריו של שני כלום,
שאין דבריו של אחד במקום שנים.

ואם כן כשעד אחד אומר שהאשה נטמאת, ועד אחד אומר שלא נטמאת,
הראשון נאמן, והשני נדחה, והאשה אסורה ואינה שותה את המים.

ומאחר שכן הדין, הגיהו עולא ורבי יצחק את משנתנו, שאנו שונים בה בדין זה
"היתה שותה", והם אמרו שצריך לשנות "לא היתה שותה".

ורבי חייא אמר, שאין צריך להגיה את משנתנו, שכן כשאמרו שבמקום
שהאמינה תורה עד אחד הרי הוא כשנים, ואין בדבריו של אחד המכחישו
כלום, אין זה אלא כשבא שני אחר שכבר נתקבלה עדות הראשון ללא עוררין,
אבל כשבאו בבת אחת, והעידו שניהם בתוך כדי דיבור, מאחר שמתחילת
עדותו של ראשון בטלו דבריו בהכחשת שני, אין הראשון נאמן יותר מהשני,¹
ועל האופן הזה שנינו, שאם עד אחד אומר שנטמאת, ועד אחד אומר שלא
נטמאת, עדיין היא בספק, והיתה שותה את המים.²

עד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת

נתבאר, שאשה שקינא לה בעלה ונסתרה, ולאחר מכן העיד עליה עד אחד בלבד
שנטמאת, האמינה אותו תורה, לאסור את האשה לבעלה ולהפסידה כתובתה,
ואין האשה שותה את מים המרים, ואפילו העיד עד אחד כנגדו שלא נטמאת,
אין דבריו של שני במקום ראשון הנחשב כשנים.

אמנם דווקא כנגד אחד, הראשון נחשב כשנים, אבל אם באו שנים, והכחישו
את הראשון, ואמרו, לא נטמאת באותה פעם שאתה אומר שנטמאת, כנגד
השנים הללו, העד הראשון נחשב כיחיד, ועדותו בטלה, ולפיכך חזרה האשה
לספקה והרי זו שותה את המים המרים.

וללשון ראשון בגמרא, כן הדין לא רק כשבאו שני עדים כשרים להכחיש את
הראשון, אלא אף כשבאו שני עדים פסולים, כגון שתי נשים, והכחישו את
העד הראשון, ואמרו, לא נטמאת, מקבלים את השנים האחרונים, המכחישים
את העד הראשון. וכמאמר רבי נחמיה, כל מקום שהאמינה תורה עד אחד,
אין כאן תורת עדות, לומר עד כשר עדיף על עד פסול, אלא כשרים ופסולים
שוים הם, והלך אחר רוב דעות, ולפיכך שתי נשים, אף שהן פסולות לעדות,
מכחישות עד אחד, אף על פי שהוא כשר לעדות.

דף ל"ב

וללשון שני בגמרא, אין השנים הבאים לבסוף מכחישים את הראשון, אלא
כשהם שווים לו בדינם, כגון הוא והם כשרים, או הוא והם פסולים (כגון
נשים), שרק כשכולם שווים, אמר רבי נחמיה הלך אחר רוב דעות, אבל
כשהראשון כשר, והאחרונים פסולים, אין האחרונים מכחישים את הראשון
אפילו הם מרובים, שאפילו מאה פסולים אין נחשבים אלא כעד אחד כשר,
והרי זה כעד שהעיד שנטמאת, ולאחר מכן בא עד אחד והכחישו, ואמר לא
נטמאת, שאין מקבלים את עדות האחרון.

שנים אומרים נטמאת ואחד אומר לא נטמאת

כבר נתבאר, שאם מתחילה בא אפילו עד אחד בלבד, והעיד על האשה
שנטמאת, הוא נאמן כשנים, ושוב אין עד אחד מכחישו.

וכל שכן כשמתחילה באו שני עדים ממש, והעידו על אשה שנטמאת, שאין עד
אחד מכחישם, ואין האשה שותה.

ומבואר שכן הדין לא רק כשהיו השנים כשרים, אלא אף כשהיו השנים
פסולים, מקבלים עדותם, ולא עדות היחיד, שכשאמר רבי נחמיה, שבמקום
שהאמינו עד אחד הולכים אחר רוב דעות, לא רק להחמיר אמר כן, כששנים
אומרים לא נטמאת, ואחד אומר נטמאת, שמאמינים לשנים, ומשקים את
האשה, אלא אף להקל אמר כן, וכששנים אומרים נטמאת, ואחד אומר לא
נטמאת, מאמינים לשנים, ויוצאת מבעלה בלא כתובה, בלא שתשתה את
המים.

סליק פרק מי שקינא

תוכן עניינים

- דף ל"א.....
- שמע מעוף הפרה או שנשאו ונתנו בה מזרות בלבנה.....
- עדות אחרונה מתקיימת בעד אחד.....
- עדות ראשונה מתקיימת בשני עדים.....
- עדות טומאה בעלמא מתקיימת בשני עדים.....
- עד אחד אומר נטמאת ועד אחד אומר לא נטמאת.....
- עד אומר נטמאת ושנים אומרים לא נטמאת.....
- דף ל"ב.....
- שנים אומרים נטמאת ואחד אומר לא נטמאת.....

¹ קשיא דהכא משמע כיון שנתקבל עדותו של ראשון, ואף על פי שלא עשו על ידי עדותו שום מעשה, ולא שום הוראה, רק שלא העיד השני בתוך כדי דיבורו של ראשון, הרי דבריו של שני במקום ראשון, כדבריו של אחד במקום שנים ... להכי נראה לפרש הכא, בזה אחר זה, שקיבלו עדות הראשון, והורו על פי עדותו. [תוס'].

² תימה עולא גופיה דאמר ... תני לא היתה שותה, מה דוחקיה למימר הכי, והא מתניתין לא משמע ששהה השני אחר הראשון ... ויש לומר, דמתניתין בסתם קתני. אי נמי רבי יצחק ועולא הוה מתרצי לההיא דהאשה זוטא ... [תוס].